

Brüssel, 25. jaanuar 2023
(OR. en)

5692/23

ENV 63
AGRI 29
FIN 82
PESTICIDE 5
PHYTOSAN 3
RECH 30
EDUC 31
JEUN 22
CONSOM 15
FORETS 4
RELEX 87

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	24. jaanuar 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 35 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse läbivaatamine - Uus tolmeldajaid käsitlev kokkulepe

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 35 final.

Lisatud: COM(2023) 35 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.1.2023
COM(2023) 35 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse läbivaatamine

Uus tolmeldajaid käsitlev kokkulepe

{SWD(2023) 18 final}

1. SISSEJUHATUS

Looduslike tolmeldajate arvukuse vähenemine ja selle tagajärjed toiduga kindlustatusele, inimeste tervisele, elukvaliteedile ja ökosüsteemi toimimisele tekitavad ühiskonnas suurt muret. Samuti on see ajendanud eelkõige teadlasi ja kodanikuühiskonda nõudma otsustavaid meetmeid, et tegeleda vähenemise põhjustega. Üks hiljutisi näiteid on Euroopa kodanikualgatus „Päästkem mesilased ja põllumajandustootjad!“,¹ milles nõutakse üleminekut mesilassõbralikumale põllumajandusele. Algatus esitati Euroopa Komisjonile 2022. aasta oktoobris pärast seda, kui see oli kogunud ELi kodanikelt üle miljoni toetusavalduse.

Ligikaudu neli viiest põllukultuurist ja looduslikust õistaimeliigist Euroopas sõltub vähemalt teataval määral putuktolmeldajatest, keda on tuhandeid liike. See teenus toob majandusele käegakatsutavat kasu – selle panus ELi põllumajandustoodangusse on hinnanguliselt vähemalt viis miljardit eurot aastas². Suuremat osa tolmeldajate toodavast olulisest kasust ei ole võimalik arvudesse panna, näiteks nende panust toitumisasasusse kindlustatusesse ja tervisesse või ökosüsteemide hea seisundi ja vastupanuvõime säilitamisse looduslike taimede tolmeldamise kaudu.

Ometi seisavad Euroopa ja maailm³ silmitsi looduslike tolmeldajate järsu kadumisega. Euroopa punase raamatu⁴ kohaselt väheneb kolmandiku mesilas-, liblika- ja sirelasliikide populatsioon. Lisaks on kümnendik mesilas- ja liblikaliikidest ning kolmandik sirelasliikidest väljasuremisohus. Kuigi juba need arvud panevad häirekella lööma, ei ole probleemi tervikpilt veel teada. Kui suureneb arusaam tolmeldajate seisundi kohta, võib olukord osutuda veelgi murettekitavamaks⁵.

Tolmeldajate arvukuse vähenemine ohustab nii inimeste heaolu kui ka loodust. Tolmeldajate kadumine kahjustab pikas perspektiivis põllumajanduse tootlikkust ja süvendab veelgi suundumust, mida mõjutavad muud tegurid, eelkõige praegune geopoliitiline olukord seoses Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu.

2022. aasta detsembris toimunud ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgul (COP15) tehti üleilmseid pingutusi elurikkuse kriisi lahendamiseks. Nende pingutustega peavad kaasnema põhjalikud meetmed elurikkuse kaitsmiseks ja taastamiseks ELi tasandil ning tolmeldajad on elurikkuse lahutamatu osa.

2018. aastal võttis komisjon vastu esimese ELi raamistiku looduslike tolmeldajate arvukuse vähenemise peatamiseks – tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse⁶. Algatuses seati pikaajalised

¹ https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2019/000016_et. Euroopa Komisjon reageerib sellele Euroopa kodanikualgatusele vastavasisulise teatisega 2023. aastal.

² Vysna, V., Maes, J., Petersen, J. E., La Notte, A., Vallecillo, S., Aizpurua, N., Ivits, E., Teller, A. „Accounting for ecosystems and their services in the European Union (INCA)“. II etapi lõpparuanne INCA projekti kohta, mille eesmärk on töötada välja ELi ökosüsteemi arvepidamise integreeritud süsteemi prooviuring. Statistiline aruanne. Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2021.

³ IPBES (2016). [Assessment report by the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production.](#)

⁴ <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>

⁵ [Tolmeldajaid käsitlevale ELi algatusele lisatud komisjoni talituste töödokument](#) (SWD(2018) 302), lk 3.

⁶ [Tolmeldajaid käsitlev ELi algatus](#) (COM(2018) 395).

eesmärgid 2030. aastaks ning lühikeses kuni keskpikas perspektiivis rakendatavad ulatuslikud meetmed. Algatus on leidnud tugevat toetust sidusrühmade seas ja see on pälvinud suurt avalikku huvi. Algatuse eesmärgid on oluliselt toetanud Euroopa roheline kokkulepe.

ELi elurikkuse strateegias aastani 2030⁷ seati üldine eesmärk peatada tolmeldajate arvukuse ja mitmekesisuse vähenemine 2030. aastaks osana ELi looduse taastamise kohustustest ja eesmärkidest. Strateegiaga loodi ka ELi elurikkuse platvorm, mille raames moodustati tolmeldajaid käsitlev tööühm kui tolmeldajaid käsitleva algatuse peamine juhtimisplatvorm. Tolmeldajaid ähvardavate ohtudega aitavad võidelda ka muud Euroopa roheline kokkuleppe kohased algatused, nagu strateegia „Talust taldrikule“, nullsaaste tegevuskava, metsastrateegia ja kliimamuutustega kohanemise strateegia⁸.

Käesolevas teatises esitatakse tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse läbivaadatud tegevusraamistik, mis põhineb põhjalikel konsultatsioonidel sidusrühmadega ning Euroopa Parlamendilt, nõukogult, Regioonide Komiteelt ja Euroopa Kontrollikojaalt saadud tagasisidel⁹. Selles esitatakse meetmed, mida EL ja selle liikmesriigid peavad võtma, et pöörata tolmeldajate arvukuse vähenemise suundumus 2030. aastaks ümber.

Läbivaatamine tugineb tolmeldajaid käsitleva algatuse rakendamisel tehtud edusammude läbivaatamisele, mille komisjon tegi 2021. aastal¹⁰. Edusammude läbivaatamine näitas, et kuigi poliitikavahend on endiselt asjakohane, on märkimisväärsed probleemid, mis tuleb tolmeldajate arvukuse vähenemise peatamiseks ja tagasipööramiseks veel lahendada. Eelkõige tuleb astuda täiendavaid samme, et tõhusalt võidelda vähenemise põhjustega, ning seda peavad toetama tugevad järelevalve- ja juhtimismehhanismid. Edusammude läbivaatamise käigus kutsuti üles algatust läbi vaatama, et saavutada selle pikaajalised eesmärgid.

Läbivaadatud raamistik tugineb ka Euroopa Kontrollikoja eriaruandele¹¹ looduslike tolmeldajate kaitseks võetavate ELi meetmete kohta. Aruandes kirjeldati puudusi peamistes ELi poliitikameetmetes, mis käsitlevad looduslike tolmeldajaid ähvardavaid peamisi ohte, ning soovitati komisjonil hinnata vajadust lisada konkreetseid meetmeid, et tegeleda ohtudega, mida tolmeldajaid käsitlevas algatuses praegu ei ole arvesse võetud. Samuti juhiti aruandes tähelepanu vajadusele integreerida looduslike tolmeldajate kaitsmise meetmed paremini ELi elurikkuse säilitamise ja põllumajanduspoliitikasse ning parandada looduslike tolmeldajate kaitset pestitsiidide eest.

2022. aasta juunis esitas komisjon looduse taastamist käsitleva määruse ettepaneku,¹² mille eesmärk on sätestada õigusaktis elurikkuse strateegia eesmärgid: see sisaldab ELi liikmesriikide jaoks õiguslikult siduvat eesmärki pöörata 2030. aastaks ümber tolmeldajate arvukuse vähenemise suundumus ja säilitada pärast seda kasvusuundumus. Looduse taastamise määrus ja käesolev tolmeldajaid käsitlev läbivaadatud algatus käivad käsikäes: seadusandlik ettepanek annab liikmesriikidele paindlikkuse oma riiklikus taastamiskavas otsustada, millised on kõige

⁷ [ELi elurikkuse strateegia aastani 2030](#) (COM(2020) 380).

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_21_6687

⁹ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/pollinators/policy_en.htm

¹⁰ [Aruanne „Tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse rakendamisel tehtud edusammud“](#) (COM(2021) 261 final).

¹¹ [Kontrollikoja eriaruanne nr 15/2020](#).

¹² [Euroopa Komisjoni ettepanek: määrus looduse taastamise kohta](#) (COM(2022) 304).

tõhusamad meetmed nimetatud eesmärgi saavutamiseks. Läbivaadatud algatuse meetmete (mis hõlmavad paljusid ELi poliitikavaldkondi) eesmärk on toetada ja täiendada kavandatava looduse taastamise määruse alusel nõutavaid riiklikke taastamismeetmeid.

2. ELI MEETMED TOLMELDAJATE ARVUKUSE VÄHENEMISE SUUNDUMUSE ÜMBERPÖÖRAMISEKS

Tolmeldajaid käsitlevas läbivaadatud algatuses seatakse 2030. aasta eesmärgid ja nähakse ette nendega seotud meetmed kolme prioriteedi alusel:

I: teadmiste parandamine tolmeldajate arvukuse vähenemise, selle põhjuste ja tagajärgede kohta

II: tolmeldajate kaitse parandamine ja nende arvukuse vähenemise põhjustega tegelemine

III: ühiskonna mobiliseerimine ning strateegilise planeerimise ja koostöö edendamine kõigil tasanditel.

Järgnevates peatükkides käsitletakse neid prioriteete ja nendega seotud meetmeid täpsemalt. Kõik meetmed on loetletud lisas esitatud tabelis.

2.1. I PRIORITEET: teadmiste parandamine tolmeldajate arvukuse vähenemise, selle põhjuste ja tagajärgede kohta

Tolmeldajaid toetavad meetmed peavad tuginema usaldusväärsetele teadusuuringutele. Alates 2018. aastast on tehtud suuri edusamme tolmeldajate kaitseks rakendatavate teadmiste kogumisel, kuid teadmistes esineb endiselt olulisi lünki. Tuleb rohkem pingutada, et luua tolmeldajate jaoks tugev kogu ELi hõlmav seiresüsteem, teha kriitilisi hindamisi ja ruumianalüüse ning edendada sihipärast teadus- ja innovatsioonitegevust.

Tervikliku seiresüsteemi loomine

Tolmeldajate populatsioonide tõhusate kaitse- ja taastamismeetmete rakendamiseks on vaja kaardistada nende populatsioonide levik, seisund ja suundumused piisava ruumilise ja ajalise täpsusega. Selleks on vaja tugevat kogu ELi hõlmavat seiresüsteemi, mis annab korrapärast ja sagedast teavet pika aja jooksul. Komisjon ja liikmesriigid töötavad välja seiremetoodikat, mis tugineb ELi tolmeldajate seire süsteemi (EU-PoMS)¹³ tehnilistele võimalustele. Tolmeldajate arvukuse ja mitmekesisuse suundumuste täpseks mõõtmiseks ning nende arvukuse vähendamise ümberpööramise suunas tehtud edusammude usaldusväärseks hindamiseks tuleb teha seiret piisaval arvul kohtades. Kavandatava looduse taastamise määruse kohaselt oleksid liikmesriigid kohustatud seirama tolmeldajate liike igal aastal vastavalt standardmeetodile.

Lisaks tuleks jälgida peamisi ohte, mis põhjustavad tolmeldajate arvukuse vähenemist. Euroopa põllumajandusmaastike bioloogilise mitmekesisuse seire (EMBAL) algatus,¹⁴ mille käigus kogutakse teavet tolmeldajate elupaikade kohta põllumajandusmaastikel, ning projekt „Insignia“,¹⁵ mille eesmärk on jälgida pestitsiidide ja muude saasteainete seisu, kasutades

¹³ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC122225>

¹⁴ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=25560696>

¹⁵ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=36702461>

bioindikaatorina mesilasi, pakuvad tõhusaid viise, kuidas täita teabelünki tolmeldajate elupaikade ja saastuse olukorra kohta. Neid protsesse tuleb pikas perspektiivis süstemaatiliselt rakendada. Integreeritud raamistiku loomine tolmeldajate arvukuse vähenemise, selle põhjuste ja tagajärgede seireks vastavalt DPSIR-sekkumismudelile (põhjused, survetegurid, seisund, mõju ja reageerimine) võimaldaks jälgida asjakohaste poliitikameetmete väljundeid ja tulemusi.

Teadusuuringute ja hindamise toetamine

On vaja jätkata ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammist „Euroopa horisont“ toetatavat teadus- ja innovatsioonitegevust, et luua süstemaatiliselt kogutud andmetel ja teabel põhinevaid rakendatavaid teadmisi, samuti tuleb jätkata riiklikke teadusuuringuid. Peame paremini mõistma tolmeldajate kogukondade taksonoomilist ja funktsionaalset mitmekesisust ja levikut, samuti tolmeldajaid ähvardavaid ohte ja nende vastasmõju. Viimane kehtib eriti tolmeldajaid ähvardavate vähem mõistetavate ohtude suhtes (vt II prioriteet).

Samuti on selleks, et võimaldada sihipäraseid kaitse- ja taastamismeetmeid, vaja edasi arendada hindamisvahendeid, nagu punase raamatu hindamine ja peamiste tolmeldajate alade kaardistamine kogu ELis.

Suutlikkuse suurendamise ja teadmiste jagamise edendamine

Seire ja teadusuuringud on ressursimahukad ning rahalisi ja inimressursse tuleb kasutada kulutõhusal viisil. Seejuures võib olla abi teadustaristu, seirevahendite ja eksperditeadmiste strateegilisest arendamisest. Eelkõige on oluline nii kutselises teaduses kui ka kodanikuteaduses suurendada taksonoomiaalase töö suutlikkust, pakkudes selleks töö-, haridus- ja koolitusvõimalusi.

Täielikult tuleks ära kasutada olemasolevaid veebivahendeid, nagu tolmeldajate kaitse ELi teabekeskus ja Euroopa bioloogilise mitmekesisuse teabesüsteem (BISE), et jagada seiretulemusi ning teadusuuringute ja innovatsiooni abil loodud teadmisi. Selleks on vaja kaasamist nii ELi kui ka riiklikul tasandil ning Euroopa Keskkonnaameti tuge. Teadmiste jagamine koos avatud juurdepääsuga andmetele suurendab avaliku sektori investeeringute tõhusust ning tagab teadus- ja poliitikaprotsesside ja otsuste tegemise läbipaistvuse.

2.2. II PRIORITEET: tolmeldajate kaitse parandamine ja nende arvukuse vähenemise põhjustega tegelemine

Peamised ohud looduslikele tolmeldajatele on maakasutuse muutmine (sealhulgas linnastumine), intensiivpõllumajanduse tavad (sealhulgas pestitsiidide kasutamine), saastus (sealhulgas valgusreostus), invasiivsed võõrliigid ja kliimamuutused. Esile võivad kerkida ka muud ohud, mis avaldavad tolmeldajatele lisasurvet. Mõnda ohtu, nagu intensiivpõllumajandus ja pestitsiidide kasutamine, mõistetakse paremini kui teisi. Asjakohased meetmed nende mõju leevendamiseks on hästi teada. Hädasti on vaja nende meetmete kasutuselevõttu kiiresti suurendada.

Muude ohtude puhul, nagu kemikaalidest, õhusaasteainetest ja raskmetallidest tulenev saastus, ei ole teadmised piisavad, et hinnata, milline on nende tolmeldajatele avalduva mõju ulatus ja jaotumine, või et töötada välja asjakohane sekkumisstrateegia. Siin on vaja täiendavat seiret ning teadus- ja innovatsioonitegevust, et võimaldada teaduspõhist reageerimist tolmeldajate arvukuse vähenemisele.

Tolmeldajate liikide ja elupaikade kaitse parandamine

Tolmeldajate populatsioonidele avaldub surve erinevatel maastikel ja eri maakasutusviiside tõttu, mis on omavahel seotud ja võimendavad veelgi kahjulikku mõju. Seetõttu ei tohiks selle mõju leevendamiseks võtta meetmeid eraldi, vaid neid tuleb eri valdkondade vahel kooskõlastada ja hästi kavandada, et tagada meetmete järjepidevus, koostoime ja kulutõhusus.

Kaitsealad ja sobiv maa majandamine on tolmeldajate liikide rikkaliku mitmekesisuse säilitamise selgroog. Sellest lähtuvalt tuleks rakendada strateegiliselt kavandatud taastamismeetmeid, tagamaks, et omavahel hästi ühendatud ja kvaliteetsed tolmeldajate elupaigad oleksid piisavalt suured. Peamine vahend sellise strateegilise lähenemisviisi koordineerimiseks on liikide kaitse kavad,¹⁶ eelkõige kõige ohustatumate liikide puhul. Nendes antakse teavet iga liigi staatuse, ökoloogia, ohtude ja kehtivate kaitsemeetmete kohta ning loetletakse peamised meetmed, mida on vaja nende kaitsestaatuse parandamiseks kogu nende ELi levila ulatuses. Komisjon töötab praegu välja kolme kaitsekava teatavate ohustatud tolmeldajaliikide rühmade jaoks. Kaks kava hõlmavad kogu ELi põllumajandus- ja metsamaastikke ning kolmas hõlmab konkreetset geograafilist piirkonda, Kanaari saari. Kui kavad on valmis, tuleks tagada nende laialdane kasutuselevõtt ja rakendamine, kasutades eri rahastamisallikatest, sealhulgas programmist LIFE saadavat toetust.

Tolmeldajate kaitse tuleks hästi integreerida kaitsealade, eelkõige Natura 2000 võrgustiku alade majandamisse. Tolmeldajate jaoks on hädavajalikud paljud elupaikade direktiiviga kaitstud elupaigatüübid. Tolmeldajate lisamine tüüpiliste liikidena nende elupaikade kaitsestaatuse seiresse ja hindamisse aitaks ühtlustada tolmeldajate kaitset Natura 2000 majandamiskavades.

Tolmeldajate seire kasutuselevõtt aitab paremini kaardistada haruldasi ja ohustatud tolmeldajaliike. Seda teavet tuleks kasutada kaitse- ja taastamispüüdluste täpsemaks kindlaksmääramiseks ning uute kaitsealade määramiseks, pidades silmas ELi elurikkuse strateegia 2030 kohast ELi eesmärki, et 2030. aastaks moodustaksid kaitsealad 30 % ELi territooriumist.

Tolmeldajatele võivad kahjulikku mõju avaldada maakasutus ja maakasutuse muutused, nagu põllumajanduse ja metsanduse intensiivistamine, linnastumine ja taristu arendamine, sest need kahandavad tolmeldajate elupaiku ja suurendavad nende elupaikade killustatust. Elupaikade killustumise vastu võitlemiseks on vaja integreeritud lähenemisviisi loodus- ja kultuurmaastikele. Seda on võimalik saavutada strateegiliselt kavandatud selliste elupaigaldõikude võrgustiku kaudu, mis koos moodustavad maastikku läbiva ühendatud taristu ja hõlmavad biogeograafilisi ja halduspiirkondi. Sellised tolmeldajate ökoloogilised koridorid – mille kohta pakume välja nimetuse „Buzz Lines“ – võimaldaksid liikidel otsida toitu, elupaiku ning pesa- ja paljunemispaidu. Lisaks toimiksid need koridorid kliimamuutustest mõjutatud liikide rändeteedena ja toetaksid seega nende kohanemispüüdlusi. Võrgustiku „Buzz Lines“ edukaks rakendamiseks on otsustava tähtsusega kõigil valitsemistasanditel toimuv ruumiline planeerimine.

Tolmeldajate soodustamist eri maastikel käsitlevaid meetmeid tuleks täiendavalt toetada ka ELi fondidest, eelkõige ELi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) fondidest, ühtekuuluvuspoliitika

¹⁶ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Action+plans>

fondidest ja programmist LIFE. Ka liikmesriigid peaksid jõuliselt edendama ja hõlbustama piiriülest koostööd selles valdkonnas.

Tolmeldajate elupaikade taastamine põllumajandusmaastikel

Teadaolevate survetegurite hulka kuuluvad teatavad põllumajanduslikud majandamistavad, nagu monokultuur, pestitsiidide laialdane kasutamine ja intensiivne mullaharimine, intensiivne karjatamine või niitmine ning kohati ka rohumaade üleväetamine,¹⁷ mis toob kaasa tolmeldajate arvukuse vähenemise põllumajandusmaastikel. Selle suundumuse ümberpööramiseks on võtmetähtsusega tolmeldajasõbralike agronoomiliste meetodite, eelkõige agroökoloogia laialdasem kasutamine.

Sellise ülemineku toetamise üks peamisi vahendeid on ÜPP ja selle meetmed, nagu mahepõllumajandus, maastikuelementide säilitamine ja arendamine, agrometsandus, kemikaalide kasutamise vähendamine ning tolmeldajasõbralike taimede kaitse karjamaadel ja puhverribadel. 2023.–2027. aastal juhindub ÜPP uuest keskkonnahoidlikust struktuurist, mis hõlmab rangemaid põhinõudeid ja ÜPP I samba uusi ökokavasid, samuti II samba meetmeid, nagu põllumajanduse keskkonna- ja kliimaalased majandamiskohustused. Tolmeldajatele kasulikke sekkumisi põllumajandusmaastikel tuleks kavandada strateegiliselt ja koordineeritult, lähtudes kohalikul tasandil kindlaks tehtud vajadustest. Tolmeldajasõbralikud maastikud on bioloogiliselt mitmekesised ja paljude eri maastikuelementidega ning pakuvad piisaval hulgal kvaliteetseid hästi ühendatud elupaiku¹⁸.

Liikmesriigid võivad ÜPP raames kavandada strateegilisi sekkumisi, mis aitavad saavutada konkreetseid majanduslikke, keskkonnavalaseid ja sotsiaalseid eesmärke. Näiteks võivad lähenemisviisi tõhusamaks muuta tulemuspõhised toetuskavad, mis pakuvad põllumajandustootjatele rohkem paindlikkust ja stiimuleid keskkonnasõbralike tavade rakendamiseks. Lisaks julgustatakse liikmesriike leevendada maastiku tasandi survet kollektiivsete kavade kaudu, mis motiveerivad põllumajandustootjaid tegema koostööd põllumajanduse keskkonna- ja kliimakohustuste ühisel täitmisel.

Liikmesriikide välja töötatud ÜPP strateegiakavad¹⁹ sisaldavad mitmesuguseid meetmeid, mis pakuvad häid võimalusi tolmeldajate kaitsmiseks. Näiteks on mitme kava eesmärk luua looduslike tolmeldajate toitumisalad, nagu lilleribad, üheaastaste meetaimede kasvualad või muud sobivad maastikuelemendid. Kavades on võetud ka muid kohustusi, näiteks tootmisega mitteseotud alade rajamine põllumaale, et parandada muu hulgas tolmeldajate seisundit ja suurendada tolmeldavate putukate toiduga varustatust. Kavade eesmärk võib olla ka keemiliste taimekaitsevahendite asendamine loodusliku kahjuritõrje meetoditega, mis aitavad tolmeldajate kaitsele märkimisväärselt kaasa.

Samuti tuleb hoolikalt leevendada põllumajanduskemikaalidest (eelkõige pestitsiididest ja suurest toitainekoormusest) tulenevaid riske. See eeldab ametiasutuste ja põllumajandustootjate ühiseid jõupingutusi ja koostööd. Tähtis roll sihipäraste meetmete parema kasutuselevõtu

¹⁷ [Tolmeldajaid käsitlevale ELi algatusele lisatud komisjoni talituste töödokument](#) (SWD(2018) 302 final).

¹⁸ [IPBES \(2016\). Assessment report by the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production.](#)

¹⁹ ÜPP strateegiakavad jõustusid 1. jaanuaril 2023.

hõlbustamisel on põllumajandusnõustajatel, kellel on hea väljaõpe elurikkuse ja tolmeldajate kaitse ning tutvustus- ja teavitustegevuse alal. Sekkumiste mõju hindamiseks tuleks kasutada usaldusväärseid näitajaid (siis, kui need on kehtestatud), mis põhinevad kogu ELi hõlmaval tolmeldajate seire metoodikal (vt I prioriteet). ÜPP raames on muude rahastamisallikate hulgas võimalik kasutada liikmesriikide algatusel tehnilist abi, et toetada tolmeldajate seire süsteemi (EU-PoMS) kasutuselevõttu.

Pestitsiidide kasutamisest tolmeldajatele tuleneva mõju leevendamine

Pestitsiidid on tolmeldajate arvukuse vähenemise peamine põhjustaja ning nende mõju tuleb leevendada sihipäraste poliitikameetmete ja tavadega. ELi strateegias „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegias võttis komisjon kohustuse vähendada 2030. aastaks pestitsiididega seotud riske ja pestitsiidide üldist kasutamist ning ohtlikumate pestitsiidide kasutamist 50 %. Neid eesmärke soovitakse ellu viia eelkõige taimekaitsevahendite säästvat kasutamist käsitleva kavandatud määruse²⁰ kaudu. Komisjon jätkab tööd ka selle nimel, et parandada näitajaid, mida kasutatakse taimekaitsevahenditega seotud riskide ja nende vahendite kasutuse vähendamise arvestamiseks.

Taimekaitsevahendite säästvat kasutamist käsitleva määruse eelnõus esitas komisjon ka ettepaneku keelata pestitsiidide kasutamine tundlikel aladel. Nende hulka kuuluvad looduskaitsealad ja väljasuremisohus olevate tolmeldajate asualad. Euroopa Parlament ja nõukogu käsitlevad institutsioonidevahelistes läbirääkimistes sellise keelu üksikasjalikku korda. Samuti nähakse eelnõuga ette integreeritud taimekaitse laialdasem kasutuselevõtt. Sellega kehtestatakse taimekaitse sekkumiste hierarhia, milles on kesksel kohal madala riskiastmega meetmed ja kus keemilisi pestitsiide kasutatakse üksnes viimase abinõuna.

Üks kasvav murekoht on see, et liikmesriigid väljastavad erakorralisi lube pestitsiididele, mis ei ole enam ELi tasandil heaks kiidetud. Komisjon jätkab olukorra jälgimist ja annab Euroopa Toiduohutusametile (EFSA) volituse kontrollida, kas liikmesriikide esitatud põhjendused kõnealuste lubade kohta on kehtivad. Komisjon on seda juba korduvalt teinud seoses erakorraliste lubadega teatavate neonikotinoidide kasutamiseks²¹. Lisaks astub komisjon samme, et parandada keemilise kahjuritõrje madala riskiastmega alternatiivide kättesaadavust, eelkõige selliste bioloogiliste lahendustega nagu mikroorganismid²² seotud alternatiivide kättesaadavust.

Komisjon töötab selle nimel, et tõhustada pestitsiididest tolmeldajatele tulenevate riskide hindamist. See hõlmab mesilastega seotud riskihindamise tõhustamist,²³ et minimeerida pestitsiidide kasutamise soovimatut mõju meemesilastele ja metsmesilaste liikidele. Lisaks on ruttu vaja kiirendada selliste katsemeetodite kättesaadavust, mis võimaldavad teha kindlaks pestitsiidide toksilisuse looduslikele tolmeldajatele. Samuti on vaja tagada, et taimekaitsevahendites on keelatud muude koostisainete kasutamine koos toimeainetega, kui leitakse, et neil on vastuvõetamatu mõju keskkonnale, sealhulgas tolmeldajatele.

Tolmeldajate elupaikade suurendamine linnapiirkondades

²⁰ Euroopa Komisjoni ettepanek: määrus, milles käsitletakse taimekaitsevahendite säästvat kasutamist (COM(2022) 305).

²¹ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/approval-active-substances/renewal-approval/neonicotinoids_en

²² https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/micro-organisms_en

²³ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/protection-bees_en

Linnastumise ja taristu arendamise tõttu vähenevad looduslike tolmeldajate elupaigad. Sobivalt planeeritud ja majandatud linnapiirkonnad võivad aga toimida tolmeldajate varjupaikadena, eriti laiemal maastikul, kus puuduvad õistaimed. Samuti võivad nad parandada elupaikade ühendatust, pakkudes vahepealseid elupaiku, nagu avalikud pargid, eraaiad (ka maapiirkondades), linnafarmid ning haljasseinad ja -katused.

Komisjon on välja töötanud tolmeldajasõbralikke linnu käsitlevad suunised,²⁴ mida linnad peaksid veelgi edendama ja laialdaselt rakendama. Lisaks tuleks linnaruumi haljastamiskavade²⁵ väljatöötamisel arvesse võtta tolmeldajate kaitset. Linnapiirkonnad on ka kaasamistegevuse esmased keskused ning neil on seega oluline roll kodanike suuremal kaasamisel kaitsetegevusse.

Invasiivsete võõrliikide poolt tolmeldajatele avaldatava mõju vähendamine

Teatavad invasiivsed võõrliigid võivad avaldada tolmeldajatele otsest või kaudset survet. Nad võivad kohalikest tolmeldajatest toituda, olla uute haiguste ja patogeenide siirutajad või konkureerida tolmeldajatega toiduallikate pärast. Invasiivsed võõrtaimed võivad pärismaised taimed välja tõrjuda ja muuta seega taimekooslusi, millest kohalikud tolmeldajad sõltuvad.

Et vältida selliste invasiivsete võõrliikide edasist sissetoomist ja levimist, mille mõju tolmeldajatele võib olla ränk, kaalutakse nende võõrliikide lisamist kogu liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide loetellu²⁶.

Tagamaks, et pestitsiidide kasutamise piiramine tundlikel aladel ei kahjusta invasiivsete võõrliikide edasist ohjamist, on oluline suurendada kemikaalivabade majandamisvõimaluste kättesaadavust, kasutuselevõttu ja tõhusust.

Tolmeldajatele kahjulike võõrliikide sissetoomise ja levimise riski tuleks veelgi vähendada ka seeläbi, et edendatakse tolmeldajasõbralike kohalike taimede ja seemnesegude kasutamist eri piirkondades, sealhulgas eraaedades, avalikes kohtades, põllumajandusmaal ja metsades.

Kliimamuutustega ja muude tolmeldajate arvukuse vähenemise põhjustega võitlemine

Kliimamuutused põhjustavad muutusi kohalikes ilmastikutingimustes temperatuuri ja sademete osas; seetõttu võivad väheneda tolmeldajatele kättesaadavad ressursid (nt põua tõttu) ning saada häiritud taimede ja tolmeldajate väljakujunenud vastasmõju, näiteks taimede õitsemise aeg ja kindlale liigile spetsialiseerunud tolmeldajate esilekerkimine.

Eeldatakse, et muutunud kliimatingimustega kohanemiseks muutub paljude liikide levila, mistõttu nad liiguvad uutesse piirkondadesse. Kuigi EL on kehtestanud mitmesuguseid kliimameetmeid ja -strateegiaid, et saada 2050. aastaks esimeseks kliimanetraalseks ja kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimeliseks maailmajaoks,²⁷ mõjutavad kliimamuutused lähikümnenditel paratamatult Euroopa ökosüsteeme. Seepärast on oluline võtta arvesse kliimamuutuste mõju tolmeldajatele ja nende elupaikadele ning teha sellega seoses kindlaks

²⁴ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Pollinator-friendly+cities>

²⁵ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en

²⁶ Määrus (EL) nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta.

²⁷ https://climate.ec.europa.eu/index_en

tolmeldajate jaoks kõige tundlikumad alad, et kavandada ja rakendada sihipäraseid leevendusmeetmeid.

Hästi on teada valgusreostuse mõju õistele tolmeldajatele ning see võimaldab võtta konkreetseid leevendusmeetmeid riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Komisjon on lisanud soovitused selle kohta, kuidas vähendada valgusreostust, kodanikele²⁸ ja linnadele²⁹ mõeldud suunistesse ning jätkab nende edendamist.

Tolmeldajaid võivad mõjutada ka biotsiidid. Toimeainete heakskiitmise ja neid sisaldavatele biotsiididele loa andmise suhtes kohaldatakse ranget riskihindamist³⁰. Euroopa Kemikaaliamet töötab praegu välja konkreetset meetodit, mille abil hinnata riske, mida biotsiidid tolmeldajatele põhjustavad³¹.

2.3. III PRIORITEET: ühiskonna mobiliseerimine ning strateegilise planeerimise ja koostöö edendamine kõigil tasanditel

Kodanike ja ettevõtjate tegevuse toetamine

Kahe eespool esitatud prioriteedi puhul kirjeldatud meetmete rakendamine nõuab kõigi asjaomaste osalejate, sealhulgas teadlaste, poliitikakujundajate, kodanike, põllumajandustootjate ja ettevõtjate ulatuslikku kaasamist.

Seda peaks toetama tõhus teavitamine, ühiskonna mobiliseerimine ja võrgustike loomine. Rohkem tuleks edendada üldsuse osalemist tolmeldajate seires ja kaitsmises. See peaks hõlmama nii kodanikuteadust kui ka organiseeritud protsesse üldsuse osalemiseks seire- ja kaitsetegevuses kõikidel asjakohastel tasanditel. Euroopa kestlikkusvaldkondade pädevuste raamistik³² võib toetada kodanikke selles valdkonnas tegutsemisel.

Kuna tolmeldajate arvukuse vähenemisel on eeldatavasti suur mõju tulevastele põlvkondadele, tuleks erilist tähelepanu pöörata ka noorte kaasamisele. Uued tehnoloogiad, nagu tolmeldajate pargi virtuaalreaalsus,³³ pakuvad täiendavaid kanaleid kogu ühiskonna kaasamiseks.

Olemasolevate võrgustike kaudu tuleks lihtsustada peamiste ettevõtlussektorite kaasamist, et edendada tolmeldajate kaitset käsitlevate suuniste kasutuselevõttu kõigis sektorites.

Strateegilise planeerimise ja koostöö edendamine kõigil tasanditel

Tolmeldajaid käsitlev algatus tuleb muuta hästi läbimõeldud strateegilisteks lähenemisviisideks, mis hõlmavad riigi, piirkonna ja kohalikku tasandit. Tolmeldajate arvukuse vähenemise suundumuse aitab ümber pöörata ainult järjepidev tegutsemine kõigil valitsustasanditel.

Tolmeldajaid käsitlevate riiklike strateegiatega tuleks koordineerida ja innustada tegema jõupingutusi kõigis asjaomastes sektorites ja poliitikavaldkondades, et pöörata tolmeldajate arvukuse vähenemise suundumus 2030. aastaks ümber, sealhulgas ELi ühtekuuluvuspoliitika fondidest toetatavate meetmete abil. Nende strateegiatega alusel tuleks koostada piirkondlikud ja

²⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Citizens>

²⁹ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

³⁰ https://health.ec.europa.eu/biocides/biocidal-products_et

³¹ https://echa.europa.eu/documents/10162/17234/scoping_paper_pollinators_guidance_en.pdf/7957c0f8-5ded-4a6e-17a7-2a899bbb141a

³² https://joint-research-centre.ec.europa.eu/greencomp-european-sustainability-competence-framework_en

³³ https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/pollinator-park_en

kohaliku tasandi tegevuskavad. Strateegiad ja tegevuskavad tuleb välja töötada läbipaistvalt, tihedas koostöös kõigi asjaomaste sidusrühmadega ning kasutades olemasolevaid võrgustikke ja platvorme, et hõlbustada eri osalejate koostööd. Vajaduse korral tuleks uurida võimalust luua uusi võrgustikke ja platvorme. Poleemikat tekitavate teemade ja sekkumiste puhul pakuvad eri osalejate, sealhulgas kodanike vaheliste pingete lahendamiseks lisavahendeid osalus-, arutelu- ja koosloomeprotsessid. Eriti oluline on piirkondlikku kaasatust ja koostööd edendava Euroopa Regioonide Komitee aktiivne roll.

Tolmeldajate arvukuse vähenemine ei ole siiski üksnes Euroopa probleem. ELi jõupingutused peaksid toetama rahvusvahelisi pingutusi selle üleilmse suundumuse ümberpööramiseks tolmeldajaid käsitleva rahvusvahelise algatuse³⁴ raames ja muude asjakohaste rahvusvaheliste foorumite kaudu.

3. KOKKUVÕTE

Looduslike tolmeldajate arvukuse vähenemise peatamisele ja ümberpööramisele ei ole alternatiivi, kui EL soovib säilitada elurikkust, mis on inimeste heaolu jaoks põhjapaneva tähtsusega. Tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse uus tegevusraamistik annab ELile võimaluse selle probleemiga toime tulla. Koos looduse taastamise määruse ettepanekuga kujutab see endast ELis uut tolmeldajaid käsitlevat kokkulepet.

Läbivaadatud algatus aitab saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmäärke, eelkõige elurikkuse strateegia ja strateegia „Talust taldrikule“ eesmäärke. Samuti annab see väärtusliku panuse ELi edusammudes asjakohaste ÜRO kestliku arengu eesmärkide ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni raames kokku lepitud kohustuste täitmisel.

Komisjon kutsub Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles algatuse kohast uut tegevusraamistikku heaks kiitma ning osalema aktiivselt selle rakendamises tihedas koostöös kõigi asjaomaste sidusrühmadega.

³⁴ <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-14/cop-14-dec-06-en.pdf>

LISA – UUS TEGEVUSRAAMISTIK

Käesolevas lisas on esitatud tolmeldajaid käsitleva ELi läbivaadatud algatuse iga prioriteediga hõlmatud eesmärgid ja meetmed.

I PRIORITEET: teadmiste parandamine tolmeldajate arvukuse vähenemise, selle põhjuste ja tagajärgede kohta		
2030. aastaks saavutatavad eesmärgid <i>Tolmeldajate seisundit ja nende arvukuse vähenemise peamisi põhjuseid jälgitakse korrapäraselt kogu ELi hõlmava seiresüsteemi abil ning hinnatakse regulaarselt. Selle alusel töötatakse välja usaldusväärsed näitajad, mille abil anda teavet tolmeldajaid käsitleva asjakohase riikliku ja ELi poliitika mõju kohta. Kõrvaldatakse olulised lüngad teadmistes tolmeldajate arvukuse vähenemise ja selle põhjuste kohta ning tagajärgede kohta ühiskonnale ja majandusele. Tolmeldajaid käsitlevatele andmetele ja teabele on avatud juurdepääs.</i>		
MEEDE		ELLUVIIMISE TÄHTAEG
1. TERVIKLIKU SEIRESÜSTEEMI LOOMINE		
1.1	Komisjon ja liikmesriigid peaksid viima lõpule ELi tolmeldajate seire süsteemi (EU-PoMS) standardmetoodika väljatöötamise ja katsetamise. Metoodikaga tagatakse tolmeldajate liikide arvukust ja mitmekesisust käsitlevate iga-aastaste andmekogumite esitamine ning piisav statistiline võimsus, et hinnata, kas tolmeldajate arvukuse vähenemise suundumus on nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil ümber pööratud. Kui metoodika on kättesaadav, peaksid liikmesriigid süsteemi kohapeal kasutusele võtma.	2026
1.2	Komisjon töötab liikmesriikide ja Euroopa Keskkonnaameti toetusel välja integreeritud raamistiku tolmeldajate arvukuse vähenemise, selle põhjuste ja tagajärgede seireks ³⁵ . Komisjon toetab jätkuvalt andmete süstemaatilist kogumist tolmeldajaid ähvardavate suuremate ohtude kohta , eelkõige algatuste EMBA ³⁶ ja Insignia ³⁷ kaudu.	2026

³⁵ Selles järgitakse DPSIR-sekkumismudelit (põhjustajad, survetegurid, seisund, mõju ja reageerimine).

³⁶ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=25560696>

³⁷ <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=36702461>

1.3	Komisjon töötab välja näitajad tolmeldajate populatsioonide seisundi ja survetegurite kohta ning uurib võimalusi töötada välja näitajad tolmeldajate mõju kohta ökosüsteemi tervisele, majandusele ja inimeste heaolule. Need näitajad töötatakse välja, et aidata muu hulgas kaasa asjaomaste poliitikavaldkondade, näiteks ühise põllumajanduspoliitika hindamisele (link meetmele 5.4).	Pidev töö kuni 2030. aastani
2. TEADUSUURINGUTE JA HINDAMISE TOETAMINE		
2.1	Komisjon ja liikmesriigid peaksid edendama teadusuuringuid ja innovatsiooni, mis on seotud tolmeldajate seisundi, nende arvukuse vähenemise põhjuste ja tagajärgede ning tõhusate leevendusmeetmetega . ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ kaudu toetatavad prioriteetsed alus- ja rakendusuuringud ning riiklikud teadusuuringud peaksid laiendama teadmusbasi tolmeldajate rühmade kohta ja parandama tolmeldajaid ähvardavate ohtude mõistmist.	Pidev töö kuni 2030. aastani
2.2	Komisjon viib lõpule Euroopa punase raamatu hindamise seoses peamiste putuktolmeldajate rühmadega – mesilased, sirelased, liblikad ja öölased.	2024
2.3	Komisjon teeb koos liikmesriikide ja Euroopa Keskkonnaametiga kindlaks ja kaardistab ELi peamised tolmeldajate alad , millest peaks saama kaitse- ja taastamispüüdluste kese.	2025
3. SUUTLIKKUSE SUURENDAMISE JA TEADMISTE JAGAMISE EDENDAMINE		
3.1	Komisjon ja liikmesriigid peaksid puudujääkide hindamise põhjal toetama investeeringuid, mille abil suurendada tolmeldajate taksonoomia (st nende organismide nimetamise, kirjeldamise ja klassifitseerimise teadus) ELi ekspertide suutlikkust , et täita teadusuuringute ja seirevajadusi. Liikmesriigid peaksid suurendama haridusalaseid jõupingutusi ja looma selles valdkonnas töövõimalusi.	Pidev töö kuni 2030. aastani
3.2	Komisjon jätkab tolmeldajaliikide andmebaasi väljatöötamist (sealhulgas iga liigi kirjeldus, pildid ja levikukaardid) ning toetab välimääraste ja identifitseerimisandmete väljatöötamist, et hõlbustada tolmeldajate seiret.	2025
3.3	Komisjon ja liikmesriigid peaksid edendama avatud juurdepääsu teadusuuringute ja seire käigus saadud andmetele ja teabele ning muudest asjakohastest andmeallikatest saadud teabele, nagu maakasutuse andmed	Pidev töö kuni 2030. aastani

	ÜPP ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi (IACS) raames.	
3.4	Komisjon ja Euroopa Keskkonnaamet jätkavad teadmiste jagamise hõlbustamist tolmeldajate kaitse ELi teabekeskuse ³⁸ ja Euroopa bioloogilise mitmekesisuse teabesüsteemi (BISE) ³⁹ kaudu.	Pidev töö kuni 2030. aastani
3.5	Komisjon ja liikmesriigid peaksid toetama tolmeldajaid käsitleva teadmusbaasi parandamiseks olulise teadustaristu edasiarendamist, sealhulgas tuginedes olemasolevatele algatustele, nagu teaduskogude hajussüsteem (DiSSCo) ⁴⁰ ja pikaajalised ökosüsteemiuringud Euroopas (eLTER) ⁴¹ .	2026
II PRIORITEET: tolmeldajate kaitse parandamine ja nende arvukuse vähenemise põhjustega tegelemine		
2030. aastaks saavutatavad eesmärgid <i>Tolmeldajate ja nende elupaikade kaitseks on kindlaks määratud ja rakendatud asjakohased kaitse- ja taastamismeetmed. Tolmeldajaid käsitlevad meetmed on täielikult integreeritud ühisesse põllumajanduspoliitikasse ning liikmesriigid kasutavad täielikult ära rahastamisvõimalusi, et säilitada ja taastada tolmeldajate elupaiku maa- ja linnapiirkondades, sealhulgas ELi ühtekuuluvuspoliitika raames. Tolmeldajate elupaigad on laiemal maastikul tõhusalt ühendatud, mis võimaldab tolmeldajatel levida kogu territooriumil ja reageerida kahjulikule kliimamõjule. Tolmeldajaid kaitstakse pestitsiidide, muude keskkonnasaasteainete ja invasiivsete võõrliikide mõju eest.</i>		
4. TOLMELDAJATE LIIKIDE JA ELUPAIKADE KAITSE PARANDAMINE		
4.1	Komisjon viib lõpule ohustatud tolmeldajaliikide kaitse kavade väljatöötamise. Kaks kava hõlmavad põllumajandus- ja metsamaastikke ning kolmas Kanaari saari. Komisjon ja liikmesriigid peaksid toetama nende kavade elluviimist.	2026
4.2	Komisjon teeb kindlaks elupaikade direktiivi alusel kaitstavate elupaikade tüüpilised tolmeldajad . Liikmesriigid peaksid tagama, et nimetatud elupaikade suhtes rakendatavates meetmetes, eelkõige Natura	Pidev töö kuni 2030. aastani

³⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/EU+Pollinator+Information+Hive>

³⁹ <https://biodiversity.europa.eu>

⁴⁰ <https://www.dissco.eu>

⁴¹ <https://elter-ri.eu>

	2000 majandamiskava kohastes meetmetes, võetakse arvesse tolmeldajate kaitset. Liikmesriigid peaksid tagama nende meetmete piisava rahastamise.	
4.3	Liikmesriigid peaksid tegelema ohustatud tolmeldajaliikide ⁴² vajadustega olemasolevate kaitsealade majandamise raames ja oma lubadustes uute kaitsealade loomiseks ELi elurikkuse strateegia 2030 raames.	Pidev töö kuni 2030. aastani
4.4	Komisjon ja liikmesriigid peaksid Euroopa Keskkonnaameti toetusel koostama tolmeldajate ökoloogiliste koridoride võrgustiku („ Buzz Lines “) tegevuskava ja selle rakendamiseks vajalike meetmete kava. Kava tugineb peamiste tolmeldajate alade kaardistamisele ja uute elupaigade loomisele taastamise kaudu. Võrgustiku „ Buzz Lines “ rakendamise toetuseks peaksid liikmesriigid integreerima tolmeldajate kaitse riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi ruumilise planeerimise poliitikasse .	2027, rakendamine jätkub kuni 2030. aastani
4.5	Komisjon ja liikmesriigid peaksid jätkama tolmeldajate kaitse alase tegevuse edendamist programmi LIFE kaudu .	Pidev töö kuni 2030. aastani
5. TOLMELDAJATE ELUPAIKADE TAASTAMINE PÕLLUMAJANDUSMAASTIKEL		
5.1	Komisjon jätkab koostööd liikmesriikidega, et suurendada toetust tolmeldajasõbralikule põllumajandusele ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) raames . Liikmesriigid peaksid ÜPP ja muude asjakohaste vahendite (nt riiklikud või piirkondlikud looduskaitsemeetmed) osana välja töötama sihipäraseid ja strateegiliselt kavandatud sekkumismeetmed ja neid rakendama, et pöörata 2030. aastaks ümber tolmeldajate arvukuse vähenemise suundumus põllumajandusmaastikel. Samuti peaksid nad tagama nende eri vahendite ja meetmete järjepidevuse ja koostoime. Seda vajadust silmas pidades uurib komisjon võimalusi, kuidas kõige paremini käsitleda tolmeldajate kaitset ja nende arvukuse taastamist ÜPP tulevase reformi raames.	Pidev töö kuni 2030. aastani
5.2	Komisjon julgustab jätkuvalt liikmesriike ja sidusrühmi jagama parimaid tavasid ja korraldama koordineeritud tegevust praeguse ÜPP raames, et hõlbustada tolmeldajaid toetavate tõhusate vahendite, näiteks tulemuspõhiste toetuskavade ja põllumajandustootjate kollektiivsete meetmete väljatöötamist ja kasutuselevõttu, sealhulgas ELi ÜPP võrgustiku ja muude sidusrühmade platvormide kaudu.	2027

⁴² Vastavalt Euroopa punase raamatu hinnangutele, <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>.

5.3	Liikmesriigid peaksid suurendama põllumajandusettevõtete nõustamise teenuste puhul tolmeldajate kaitsmise ja nende arvukuse taastamise alast suutlikkust. Liikmesriigid peaksid ellu viima ka tolmeldajasõbralike kavadega seotud teavitus- ja tutvustustegevust.	Pidev töö kuni 2030. aastani
5.4	Komisjon jätkab tolmeldajaid käsitleva näitaja väljatöötamist, et integreerida see ÜPP tulemuslikkuse seire- ja hindamisraamistikku, kui on piisavalt rakendatud ELi tolmeldajate seire süsteemi (EU-PoMS).	2026
6. PESTITSIIDIDE KASUTAMISEST TOLMELDAJATELE TULENEVA MÕJU LEEVENDAMINE		
6.1	Komisjon nõuab, et kõik liikmesriigid looksid kooskõlas asjakohaste õigusnõuetega süsteemid, millega tagatakse, et taimekaitsevahendite kutsealasel eesmärgil kasutajad rakendavad integreeritud taimekaitset , et minimeerida taimekaitsevahendite mõju tolmeldajatele.	2026
6.2	Komisjon hindab võimalusi olemasolevate ühtlustatud riskinäitajate parandamiseks või uute näitajate väljatöötamiseks, et paremini hinnata taimekaitsevahendite riski- ja kasutamissuundumusi, sealhulgas tolmeldajatele avalduvaid riske.	Pidev töö kuni 2030. aastani
6.3	Komisjon jälgib ka edaspidi tolmeldajate jaoks kahjulikele pestitsiididele erakorraliste lubade andmist ja vajaduse korral palub EFSA-l hinnata liikmesriikide esitatud põhjendusi. Komisjon volitab EFSA-t töötama välja konkreetsed protokollid nende põhjenduste hindamiseks. Kui leitakse, et erakorralised load on põhjendamatud, võtab komisjon jätkuvalt vastu otsuseid nende keelamiseks. Komisjon jälgib erakorraliste lubade juhenddokumendi rakendamist ja kaalub vajaduse korral määruse (EÜ) nr 1107/2009 alusel õiguslikult siduvate kriteeriumide kehtestamist selle kohta, millal võib erakorralisi lube anda.	Pidev töö kuni 2030. aastani
6.4	Kui on avaldatud Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) mesilasi käsitlev läbivaadatud juhenddokument pestitsiidide kasutamisest mesilastele tulenevate riskide hindamise kohta, ⁴³ teeb komisjon liikmesriikidega koostööd, et see täielikult heaks kiita ja seda rakendada. Kui saadakse uusi teadmisi või on kättesaadavad uued modelleerimisvahendid, palub komisjon EFSA-l juhenddokumendi uuesti läbi vaadata.	2024

⁴³ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/3295>

6.5	Komisjon koostab koos liikmesriikidega töökava selliste täiendavate katsemeetodite väljatöötamiseks, valideerimiseks ja võrdlemiseks, mille abil määrata kindlaks pestitsiidide toksilisus tolmeldajatele, sealhulgas looduslikele tolmeldajatele. Töökavas käsitletakse indikaatorliike , kelle suhtes tuleb katseid teha, ning see hõlmab pestitsiidide subletaalset ja kroonilist toimet . Töökavaga toetatakse nende meetodite rahvusvahelist tunnustamist Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) uute katsesuuniste kaudu.	2025
6.6	Komisjon valmistab ette rakendusmääruse, ⁴⁴ milles sätestatakse taimekaitsevahendites lubamatute muude koostisainete kindlakstegemise kord ja kriteeriumid, mis sisaldavad tolmeldajaid käsitlevaid keskkonnakaitsekriteeriume.	2024
7. TOLMELDAJATE ELUPAIKADE SUURENDAMINE LINNAPIIRKONDADES		
7.1	Komisjon ja liikmesriigid peaksid julgustama linna rakendama tolmeldajasõbralike linnade juhendit ⁴⁵ .	Pidev töö kuni 2030. aastani
7.2	Euroopa linnad peaksid linnaruumi haljastamise kavade ⁴⁶ väljatöötamisel võtma arvesse tolmeldajate kaitse nõudeid.	Pidev töö kuni 2030. aastani
8. INVASIIVSETE VÕÕRLIIKIDE POOLT TOLMELDAJATELE AVALDATAVA MÕJU VÄHENDAMINE		
8.1	Komisjon hindab tolmeldajatele avalduvaid ohte, mida põhjustavad invasiivsed võõrliigid , mis ei ole veel kantud määruse (EL) nr 1143/2014 kohasesse liidu jaoks probleemsete invasiivsete võõrliikide loetellu, ja koostab kõige probleemsemate liikide riskihindamised.	2025
8.2	Komisjon hindab looduslikele tolmeldajatele kõige kahjulikumate invasiivsete võõrliikide ohjamise võimalusi , et suurendada kemikaalivabade ohjamisvõimaluste kättesaadavust, kasutuselevõttu ja tõhusust.	2028

⁴⁴ Vastavalt määruse (EL) nr 1107/2009 artiklile 27.

⁴⁵ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

⁴⁶ https://environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/urban-greening-platform_en

8.3	Komisjon töötab välja suunised, et edendada tolmeldajasõbralike pärismaiste taimede ja seemneseegade kasutamist piirkondades, sealhulgas eraaedades, avalikes kohtades, põllumaadel ja metsades.	2027
9. KLIIMAMUUTUSTEGA JA MUUDE TOLMELDAJATE ARVUKUSE VÄHENEMISE PÕHJUSTEGA VÕITLEMINE		
9.1	Komisjon teeb Euroopa Keskkonnaameti toetusel kindlaks kliimamuutuste kontekstis tolmeldajate jaoks kõige tundlikumad alad ning töötab välja sihipärased leevendusmeetmed ja rakendab neid. Liikmesriigid peaksid oma riiklikes kliimamuutustega kohanemise strateegiates võtma arvesse kliimamuutuste mõju tolmeldajatele ja nende elupaikadele.	Pidev töö kuni 2030. aastani
9.2	Liikmesriigid peaksid riikliku, piirkondliku ja kohaliku poliitika abil leevendama valgusreostuse mõju tolmeldajatele. Komisjon edendab sellega seoses üldsuse ⁴⁷ ja linnade ⁴⁸ jaoks mõeldud suuniste kasutuselevõttu.	Pidev töö kuni 2030. aastani
9.3	Euroopa Kemikaaliamet töötab välja suunised biotsiididest tolmeldajatele tulenevate riskide hindamiseks.	2024
III PRIORITEET: ühiskonna mobiliseerimine ning strateegilise planeerimise ja koostöö edendamine kõigil tasanditel		
2030. aastaks saavutatavad eesmärgid <i>Riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil on välja töötatud tegevuskavad tolmeldajate arvukuse vähenemise suundumuse ümberpööramiseks ja neid kavasid rakendatakse. Suurendatud on avaliku poliitika mõju ning tõhusalt on mobiliseeritud üldsus ja ettevõtjad. Üksikmeetmete mõju on suurendatud asjaomaste osalejate parema koostöö ja koordineerimise kaudu kõigil tasanditel. EL võtab üleilmsel tasandil juhtrolli tolmeldajaid käsitlevate rahvusvaheliste meetmete toetamisel ja hõlbustamisel.</i>		
10. KODANIKE JA ETTEVÕTJATE TEGEVUSE TOETAMINE		
10.1	Komisjon ja liikmesriigid peaksid jätkuvalt suurendama üldsuse teadlikkust tolmeldajate arvukuse	Pidev töö kuni

⁴⁷ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Citizens>

⁴⁸ <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Cities>

	vähenedamisest ja kaasama üldsust selle vastu võitlemise meetmetesse, toetades teavitamist ja võrgustike loomist.	2030. aastani
10.2	Komisjon ja liikmesriigid peaksid edendama kodanikuteadust ja hõlbustama üldsuse osalemist tolmeldajate seires ja kaitses ning eelkõige toetama noorte kaasamist ja osalusjuhtimist .	Pidev töö kuni 2030. aastani
10.3	Komisjon ja liikmesriigid peaksid edendama tolmeldajate kaitse tegevussuuniste ⁴⁹ kasutuselevõttu peamistes ettevõtlussektorites , sealhulgas ELi platvormi „Business @ Biodiversity Platform“ kaudu.	Pidev töö kuni 2030. aastani
11. STRATEEGILISE PLANEERIMISE JA KOOSTÖÖ EDENDAMINE KÕIGIL TASANDITEL		
11.1	Liikmesriigid peaksid tihedas koostöös sidusrühmade ja kodanikega välja töötama riiklikud tolmeldajate strateegiad , millega koordineeritakse ja motiveeritakse tegema jõupingutusi kõigis asjaomastes sektorites ja poliitikavaldkondades, et tolmeldajate arvukuse vähenemise suundumus 2030. aastaks ümber pöörata. Komisjon toetab liikmesriike selles töös, sealhulgas ELi elurikkuse platvormi tolmeldajaid käsitleva tööühiku kaudu.	2025
11.2	Komisjon ja liikmesriigid peaksid toetama ja soodustama tolmeldajate kaitset käsitlevaid meetmeid piirkondlikul ja kohalikul tasandil , sealhulgas ELi ühtekuuluvuspoliitika fondide kaudu. Piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused peaksid tihedas koostöös sidusrühmade ja kohalike kogukondadega välja töötama tegevuskavad , mis toetavad ELi ja liikmesriikide jõupingutusi pöörata tolmeldajate arvukuse vähenemise suundumus 2030. aastaks ümber.	Pidev töö kuni 2030. aastani
11.3	Euroopa Regioonide Komitee peaks toetama tolmeldajaid käsitleva algatuse rakendamist kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes ning edendama teadmiste ja parimate tavade jagamist tolmeldajate kaitse kohta. Komisjon ja Euroopa Regioonide Komitee peaksid tegema koostööd, et edendada kõigi valitsustasandite kaasamist, tagades kohalikul ja piirkondlikul tasandil rakendatavatele meetmetele piisava toetuse, nende soodustamise ja koordineerimise.	Pidev töö kuni 2030. aastani

⁴⁹ Tolmeldajate kaitse tegevussuunised järgmistele sektoritele: põllumajanduslik toidu- ja joogitööstus, jaemüük, metsamajandus, aiandus, ehitus, maastikuarhitektuur, turism, energeetika, mesindus ja mäetööstus; vt <https://wikis.ec.europa.eu/display/EUPKH/Businesses>

11.4	Komisjon jätkab mitme osalejaga koostöö hõlbustamist selliste olemasolevate platvormide kaudu nagu ELi elurikkuse platvormi tolmeldajaid käsitlev töörühm, Interregi poliitikaplatvorm, TAIEX-EIR Peer 2 Peer programm, ELi ÜPP võrgustik ja ELi linnaruumi haljastamise platvorm. Komisjon uurib, millised on täiendavad vajadused mitme osaleja vahelise koostöö võimekuse suurendamiseks ELi tasandil.	Pidev töö kuni 2030. aastani
11.5	Komisjon ja liikmesriigid peaksid jätkama tolmeldajaid käsitlevate tõhusate rahvusvaheliste meetmete edendamist, sealhulgas ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO), bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja OECD raames.	Pidev töö kuni 2030. aastani